

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

„ČERKESŲ GENOCIDAS ISTORIJOJ IR ŠIUOLAIKINĖS POLITIKOS KONTEKSTE“

**Lietuvos Respublikos Seimas, Konstitucijos salė
Vilnius, Lietuva
2025 m. gruodžio 17 d.**

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

„ČERKESŲ GENOCIDAS ISTORIJOJE IR ŠIUOLAIKINĖS POLITIKOS KONTEKSTE“

Konferencijos misija: Istorinės tiesos, pripažinimo ir teisingumo dėl čerkesų genocido skatinimas

Tarptautinė konferencija „Čerkesų genocidas istorijoje ir šiuolaikinės politikos kontekste“ suburia mokslininkus, politikos formuotojus ir aktyvistus, siekiančius atkreipti dėmesį į vieną iš labiausiai sistemingai nutylimų šiuolaikinės istorijos tragedijų – 1763–1864 m. vykdytą čerkesų genocidą.

Konferencija, vyksianti Vilniuje – mieste, kurio istorija įkūnija atsparumą, atmintį ir kovą už laisvę, suteiks galimybę nuodugniai ištirti istoriją, atlikti teisinę analizę ir surengti principinį dialogą apie žmogaus teises ir kolektyvinį teisingumą.

Suburdama istorikus, teisės ekspertus, pilietinės visuomenės atstovus ir aktyvistus iš Juodosios jūros, Kaukazo ir Baltijos jūros regionų, ši konferencija atskleidžia ilgalaikes genocido politines, kultūrines ir demografinės pasekmes. Ji neapsiriboja atminimu ir skatina konkrečius žingsnius siekiant užtikrinti pripažinimą, atsakomybę ir išsaugoti čerkesų tapatybę, kalbą bei kultūrinį paveldą.

Atsižvelgiant į istorinius įrodymus ir žmogaus teisių principus, konferencija siekia atmintį paversti veiksmais, stiprinant pasaulinį judėjimą už teisingumą, tapatybės išsaugojimą ir Čerkėsijos teisėtos vietos pasaulio istorijoje ir ateityje atkūrimą.

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

ČERKESŲ GENOCIDAS ISTORIJS IR ŠIUOLAIKINĖS POLITIKOS KONTEKSTE

KONFERENCIJOS PROGRAMA

09:00–09:30

SPAUDOS KONFERENCIJA

10:00–10:15

Konferencijos atidarymas ir organizatorių sveikinimo kalbos

Laurynas Šedvydis, Lietuvos Respublikos Seimo narys, Žmogaus teisių komiteto pirmininkas

Kase Kiek, Jungtinės Čerkėsijos taryba (Diana Kutateladze)

Prof. dr. Adas Jakubauskas

Dr. Orhan Barsiq, Jungtinės Čerkėsijos taryba

10:15–11:15

I sesija – Istorinis kontekstas ir pagrindimas dokumentais

Šioje sesijoje išsamiai aptariamas istorinis kontekstas, padedantis suprasti čerkėsų genocidą, Rusijos imperijos ekspansinę politiką, masines tremtis ir jų 1864 m. sukeltą humanitarinę katastrofą. Remiantis mokslininkų analize ir istoriniais dokumentais, šioje diskusijoje siekiama tiksliai pateikti įvykių eigą ir pabrėžti ilgalaikį jų poveikį čerkėsų tapatybei ir perkėlimui.

Moderuoja dr. Orhan Barsiq

Adel Bashqawi (gyvai per nuotolį)
Čerkesų aktyvistas ir autorius

Ali Berzeg
Tarptautinė Čerkėsijos taryba, Čerkesai ir Čerkėsija: praeitis, dabartis ir ateitis

Prof. dr. Nurgün Koç
Rusijos imperijos politika Kaukaze: ekspansija, tremtys ir etninis valymas

Prof. dr. Walter Richmond (vaizdo įrašas)
Istorikas, knygų „Čerkesų genocidas“ (2013) ir „Šiaurės vakarų Kaukazas: praeitis, dabartis ir ateitis“ (2008) autorius

Dr. Sarah Slye
Čerkesų genocidas ir kova dėl tapatybės šiuolaikiniame Kaukaze

Dr. Nusret Baş
Čerkesų asociacijų federacijos pirmininkas (Didem Baş)

Dr. Hüseyin Oylupinar
Pasaulinė ir regioninė galios pusiausvyra ir Čerkėsijos perspektyvos ateityje

Dr. Orhan Barsiq
Čerkesų genocido istorinis kontekstas: Kaukazo ir Rusijos karai 1763–1864 m.

11:15–12:00

II sesija – Bendros tremties ir išgyvenimo istorijos: paralelinės trajektorijos

Šioje sesijoje nagrinėjamos paralelės tarp čerkesų patirties ir kitų tautų, nukentėjusių nuo okupacijos, priverstinio perkėlimo ir bandymų sunaikinti jų kultūrą, trajektorijų. Gretinant tarpusavyje susijusias istorijas, sesijoje pabrėžiami bendri atsparumo modeliai ir kolektyvinės atminties svarba siekiant išsaugoti tautą.

Moderuoja dr. Yusuf Bahadir Keskin

Marius Kundrotas

Čerkesų genocido problema istorinės patirties iš dabartinės geopolitinės situacijos kontekste

Aida Eyvazova (gyvai nuotoliu)

Azerbaidžanas: suverenitetas, atminties politika ir tarptautinė partnerystė

Oleg Magaletsky

Laisvųjų Postrusijos valstybių forumas

Dr. Nedim Useinov

Varšuvos universitetas

Aida Abdrakhmanova

Totorijos nepriklausomybės komiteto pirmininkė, “Mūsų saugumas prasideda ten, kur baigiasi Rusijos imperializmas ir revanšizmas”

Prof. dr. Merab Chukhua

Tbilisio Ivano Javakišvilio valstybinio universiteto Kaukazo studijų instituto direktorius

Chamil Albakov

Čečėnijos Respublikos Ičerijos garbės konsulas Prancūzijoje, Šiaurės Kaukazo tautų komiteto vicepirmininkas

Stanislovas Buškevičius

Buvęs Lietuvos Respublikos Seimo narys

Syres Bolaen

Erzių tautos vyresnysis (orig. *Inyazor*), Laisvųjų tautų lygos prezidentas

12:00–12:30

PERTRAUKA

12:30–13:00

Muzikinis pasirodymas

Murat Ozden

13:00–14:00

III sesija – Pasipriešinimas ir išlikimas Ukrainoje, Kryme ir Šiaurės Kaukaze

Ši sesija skirta aptarti bendras praeities ir dabartinės Ukrainos, Krymo, Šiaurės Kaukazo kovas prieš imperijos dominavimą. Dalyviai analizuoja kultūrinės, politinės ir strateginės sąsajas tarp šių regionų ir atskleidžia, kaip pasipriešinimo judėjimai ir tapatybės gynimas ir toliau formuoja jų suvereniteto ir laisvo apsisprendimo siekius.

Moderuoja prof. dr. Adas Jakubauskas

Prof. dr. Adas Jakubauskas

Lietuvos ir Čerkėsijos partnerystė saugant istorinę atmintį ir kuriant demokratijos atsparumą

Audronius Ažubalis

Lietuvos Respublikos Seimo narys, buvęs Lietuvos užsienio reikalų ministras

Žygimantas Pavilionis

Lietuvos Respublikos Seimo narys, Lietuvos Respublikos Ambasadorius Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Meksikoje 2010–2015 m.

Martin Kochesoko

Organizacijos „KHABZE“ įkūrėjas

Blangaps Rudin

Nacionalinės Čerkėsijos Tarybos pirmininkas

Ayla Bakkali (gyvai nuotoliu)

Krymo totorių Medžliso atstovė Jungtinėse Tautose – Krymas ir Čerkėsija: istoriniai ir kultūriniai saitai bei panašumai

Djamboulat Souleimanov

Čečėnijos nacionalinio išsilaisvinimo judėjimas „Vieninga jėga“

Arūnas Degutis

Buvęs Lietuvos Respublikos Seimo narys, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras

Oleg Pankevich

Ukraina: tautiškumas, atsparumas ir demokratiniai siekiai

Dorzho Dugarov

Laisvųjų tautų lygos patarėjas tarptautinių reikalų klausimais, Buriatijos nacionalinio judėjimo lyderis

Audrius Butkevičius

Buvęs Lietuvos Respublikos Seimo narys, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras

14:00–15:00

IV sesija – Pripažinimas ir atsakomybė: čerkesų genocidas tarptautinėje teisėje ir pasaulio politikoje

Skiriant dėmesį čerkesų genocidui tarptautinės teisės kontekste, sesija nagrinėja teisinius pripažinimo kriterijus, valstybės atsakomybės mechanizmus ir moralines tarptautinės bendruomenės pareigas. Diskusijoje aptariama, kaip teisės normos, geopolitinė dinamika ir šiuolaikiniai žmogaus teisių standartai formuoja teisingumo siekį ir Čerkėsijos vietos pasaulinėje tvarkoje kaitą.

Moderuoja dr. Sarah Slye

Joseph Wilson (pagrindinis pranešėjas) (vaizdo įrašas)

JAV Kongreso narys, Helsinkio komisijos pirmininkas

Karl Altai (pagrindinis pranešėjas) (vaizdo įrašas)

Jungtinio Amerikos baltų tautinių komiteto pirmininkas

Vasfije Krasniqi Goodman

Nepalaužtos tautos: Kosovas ir Čerkėsija – akistata su genocido palikimu

Ahmad Zakaev

Čečėnijos Respublikos Ičkerijos Ministras Pirmininkas – Parama Ukrainai ir Šiaurės Kaukazo tautų komiteto vaidmuo

Refat Chubarov (gyvai nuotoliu)

Krymo totorių Medžliso pirmininkas

Maria Mezentseva (gyvai nuotoliu)

Ukrainos Aukščiausiosios Rados narė

Anna Fotyga (gyvai nuotoliu)

Buvusi Lenkijos užsienio reikalų ministrė

Prof. dr. Mohammad Khawaj

Adygėjos nacionalinės mokslų akademijos narys, Jordanijos draugystės su Kaukazo čerkesais draugijos narys

Oleksiy Goncharenko (vaizdo įrašas)

Ukrainos Aukščiausiosios Rados narys

Mirza Davitaia (vaizdo įrašas)

Buvęs Sakartvelo valstybės ministras diasporai

Temuri Yakobashvili (vaizdo įrašas)

Buvęs Sakartvelo ambasadorius Vašingtone, JAV

15:00–15:15

BREAK

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

15:15–16:00

V sesija - Istorinės tiesos ir demokratinės ateities susigrąžinimas: Čerkėsija pasaulio kontekste

Šioje sesijoje nagrinėjama, kaip istorinė neteisybė toliau formuoja dabartinę kovą už pripažinimą, demokratijos atsparumą ir atminties politiką Baltijos, Kaukazo ir Rytų Europos regionuose. Integruojant tarptautinės jurisprudencijos, politikos mokslo bei regioninių studijų perspektyvas, kalbama apie tai, kaip čerkėsų atvejis prisideda prie platesnių diskusijų apie suverenumą, tapatybę ir istorinę tiesą.

Moderuoja prof. dr. Brian Glyn Williams

Prof. dr. Brian Glyn Williams

Masačusetso universitetas Dartmute

Dr. Yusuf Bahadir Keskin

Valstybės atsakomybė ir atskaitingumas: Rusijos istorinės pareigos pagal tarptautinės teisės normas

Prof. dr. Lidia Zhigunova (gyvai nuotoliu)

Nuo sutarties pažeidimų iki genocido: tebesitęsianti Rusijos okupacija Čerkėsijoje ir Lietuvos vaidmuo siekiant istorinio teisingumo

Prof. dr. Madina Tlostanova (gyvai nuotoliu)

Link čerkėsų politinės vizijos: naujas požiūris į ateitį geopolitinių konfliktų, aplinkos ir klimato krizių ir akseleracionistinių naratyvų pasaulyje

Dr. Mustafa Canbek

Čerkėsų diasporos organizacinė istorija: pastangos įtraukti čerkėsų klausimą į tarptautinę darbotvarkę

Paul Goble (žinutė)

Keliai į nepriklausomybę: Baltijos, Kaukazo ir Rytų Europos tautų pamokos

Deni Taps (žinutė)

Kaukazo sąjungos politinio judėjimo pirmininkas

Taner Aday

Pripažinimo kriterijai: čerkesų atvejis tarptautinėje jurisprudencijoje

16:00–16:45

VI sesija – Čerkesijos balsai: apibrėžti dabartį ir kurti ateitį

Ši sesija suburia čerkesų aktyvistus aptarti dabartinius judėjimo iššūkius, tarptautinį bendradarbiavimą ir ateities kryptis. Nagrinėjamos strategijos, kaip pasiekti pripažinimą, stiprinti tapatybę ir užtikrinti, kad Čerkesijos balsas ir toliau būtų girdimas tarptautinėje arenoje.

Moderuoja Iyad Youghar

Iyad Youghar

Šiaurės Kaukazo tautų komiteto pirmininkas, Tarptautinės Čerkesijos tarybos pirmininkas

Michael Zack Barsik

Tarptautinis čerkesų aktyvistas, Tarptautinės Čerkesijos tarybos narys, Čerkesijos kultūros instituto pirmininkas

Tamara Barsik (gyvai nuotoliu)

Tarptautinė Čerkesijos taryba – Teisiniai, istoriniai ir politiniai čerkesų genocido pripažinimo aspektai ir teigiamas jų poveikis Lietuvai

Rustam Khuazhev

Jungtinės Čerkesijos taryba

Didem Baş

Čerkesijos asociacijų federacija

John Hakan Cinaz

Pripažinimas, tiesa ir moralinė atsakomybė: XXI-ojo a. etinis imperatyvas

Dana Wajoukh (gyvai nuotoliu)

Tarptautinė Čerkesijos taryba

16:45–17:00

Baigiamoji sesija

Prof. dr. Adas Jakubauskas

Dr. Orhan Barsiq, Jungtinės Čerkėsijos taryba

17:00

X. PRAŠYMO PRIPAŽINTI ČERKESŲ GENOCIDĄ IR DALYVIŲ PASIRAŠYTO LAIŠKO PATEIKIMAS SEIMUI

17:30

PRIĖMIMAS

VIEŠBUTIS „HILTON GARDEN INN”

Organizuojančios, remiančios ar atstovaujamos konferencijoje institucijos ir NVO

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

